

Biblioteques i ciència ciutadana

Published by [Interacció](#) [1] on 24/10/2019 - 11:16 | Last modification: 21/04/2026 - 14:42

Quan els equipaments de proximitat deixen de ser només espais d'accés al coneixement i es converteixen també en llocs per produir-lo en comú

Fa temps que en l'àmbit públic es parla de cohesió social, participació i corresponsabilitat com a ingredients necessaris per construir societats més lliures, més actives i més sostenibles. El problema és que aquests conceptes sovint circulen amb facilitat en el discurs, però costa més traduir-los en pràctiques concretes. En aquest terreny, la ciència fa anys que assaja una via que val la pena mirar de prop: obrir els processos de recerca a la societat.

Aquesta obertura ha pres formes diverses. D'una banda, la **ciència oberta** ha posat l'accent en compartir dades i coneixement. De l'altra, la **ciència ciutadana** ha anat un pas més enllà i ha plantejat que la ciutadania no només pugui accedir als resultats, sinó també **participar, discutir, aportar i formular propostes** a partir de les investigacions. No es tracta només de divulgar millor la ciència, sinó de fer possible una relació més activa entre coneixement i societat, amb la voluntat que aquesta participació també pugui incidir en l'entorn més proper.

És en aquest marc que s'inscriu **Ciència Ciutadana a les Biblioteques**, un document que posa el focus en un actor especialment interessant: les biblioteques públiques. La guia és fruit del treball del Laboratori de Ciència Ciutadana de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, impartit per OpenSystems de la Universitat de Barcelona, i recull la participació de 25 biblioteques i dels seus equips professionals. El resultat és una selecció de **10 projectes de ciència ciutadana** que es presenten com a referències útils per començar a treballar aquesta línia des dels equipaments bibliotecaris.

La proposta no apareix del no-res. A Interacció, aquest encreuament entre ciència ciutadana i biblioteques ja havia aparegut de la mà de Cristina Junyent, a partir de la intervenció de Fermín Serrano, de la Fundació Ibercivis, durant les jornades **Ciència i Cultura** d'Interacció 17. Una de les idees que en sortien era especialment suggerent: que la ciència ciutadana no és només una metodologia participativa, sinó una manera de pensar una **nova cultura científica**, més oberta, més inclusiva i més connectada amb la societat.

La guia recull aquesta intuïció i la baixa a terra amb una pregunta molt concreta: **què poden aportar les biblioteques públiques a la ciència ciutadana?** La resposta és sòlida, perquè parteix d'algunes de les fortaleses més pròpies d'aquests equipaments. D'entrada, perquè tenen una missió molt clara de **garantir l'accés universal al coneixement**. També perquè són espais de proximitat, arrelats al territori, amb capacitat de relació

quotidiana amb el veïnat. I, al mateix temps, perquè poden actuar com a punts locals connectats a xarxes més àmplies de producció i circulació de coneixement.

Això és important perquè situa la biblioteca en un lloc una mica diferent del que habitualment li atribuïm. No només com a espai on es consulta informació o s'accedeix a recursos, sinó també com a entorn des d'on es poden activar processos col·lectius d'observació, aprenentatge i recerca. La ciència ciutadana, en aquest sentit, encaixa especialment bé amb una idea de biblioteca que no es limita a oferir serveis, sinó que també pot generar contextos per **fer coses amb el coneixement**.

Ara bé, el valor de la proposta no és només científic. I aquí és on el document guanya més interès. El seu objectiu no se situa únicament en la generació de nous coneixements, sinó també en la possibilitat de desenvolupar accions connectades amb les **inquietuds i demandes reals de la comunitat**. És a dir, projectes que no es quedin en l'activitat puntual o en l'experiment pedagògic, sinó que puguin arribar a tenir un **impacte real en el veïnat**.

Aquesta dimensió és especialment rellevant perquè obliga a pensar la ciència ciutadana no com un paquet que s'aplica igual a tot arreu, sinó com una pràctica que ha d'arrelar en cada context. La guia insisteix, de fet, en la necessitat d'imaginar com podria implantar-se cada projecte en un municipi concret, adaptant-lo a les seves **particularitats culturals, socials i socioambientals**, així com a les característiques del barri, del territori i de la població amb què es treballa. Dit d'una altra manera: no es tracta només de sumar una nova activitat a la programació de la biblioteca, sinó de preguntar-se **quina relació pot tenir amb la vida del lloc**.

En aquest punt, la proposta connecta molt bé amb una idea de cultura pública que va més enllà de la mediació clàssica. Perquè aquí la biblioteca no només facilita accés, acompanya o prescriu, sinó que pot esdevenir també un **espai de cocreació** i d'implicació ciutadana. No és un matís menor. Vol dir passar d'una lògica més centrada en l'oferta a una altra on el coneixement es construeix de manera més compartida i situada.

La guia, a més, no es queda en la teoria. Inclou **recomanacions per a la cocreació** i desplega aquestes orientacions dins les fitxes dels **10 projectes de ciència ciutadana** seleccionats. Aquest és probablement un dels seus punts més útils, perquè no només defensa una idea, sinó que ofereix pistes concretes per començar a treballar-la des dels equipaments. En aquest sentit, el document pot ser especialment valuós per a biblioteques que vulguin explorar aquest camí sense partir de zero.

Llegit avui, l'interès del text no és només bibliotecari ni només científic. El que posa sobre la taula és una pregunta més àmplia i molt pertinent per als equipaments culturals de proximitat: **fins a quin punt poden deixar de ser només llocs de transmissió per convertir-se també en espais de producció compartida de coneixement?** La ciència ciutadana no resol sola aquesta qüestió, però sí que ofereix una via molt concreta per començar a experimentar-la.

Si voleu explorar-la, podeu entrar al laboratori i consultar el document complet en format PDF

[Ciència Ciutadana a les Biblioteques \[2\]](#)

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: ciència i cultura

Tags: participació cultural

Tags: equipaments culturals

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2019/biblioteques-ciencia-ciutadana>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <http://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cienciaciutadanaalesbiblioteques1p.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8127>